

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 11. SIBIIŪ, 15 NOVEMBRE 1891. Anulŭ XXII.

ACADEMIA ROMÂNĂ.*)

Décă din bunăvoința D-vóstre ímí permitŭ a Vě íntreținea pentru câteva momente cu unŭ raportŭ asupra *Academiei române*, la acésta mē îndémná dóuē ímpregiurări. Una de natură generală, cređendŭ adecă a fi de interesŭ pentru orí-ce Románŭ, ca sē cunóscă ceva mai de aprópe *cea mai ínaltă ínstítuțíune culturală* a neamului seu, focarulŭ, care revarsă lumina și căldura sciinței asupra tuturorŭ părțilorŭ poporului românŭ, atátŭ de numerosŭ, atátŭ de respândítŭ, atátŭ de iubitorŭ și capabilŭ de cultură. Ear alta specială, fiindŭ și Asociațíunea nóstră transilvană pentru literatura română și cultura poporului românŭ o ínstítuțíune de asemenea natură culturală, ca și Academia română, carea a serbatŭ în đílele trecute íubileulŭ de 25 aní aí vieței sale. Da, pe lângă tótă marea diferință a posițíunei, a cercului de activitate și a mijlócilorŭ, de carí dispunŭ ele, este totuși íntre dēnsele o afinitate spirítuală, carea trebuie sē stimuleze și sē însuflețescă și modesta nóstră Asociațíune la lucrare neobosită. La rădicarea unŭ mare edificíŭ chiarŭ și numai adunătorulŭ materialului este unŭ factorŭ ínsemnatŭ.

Căcí precum este o mângăiere pentru noi Romání de dincóce, că abstrágendŭ dela casurí singuratice, primele ímpulse ale culturéi nóstre moderne s'aŭ datŭ de aici dintre noi, — pentrucă aí nostrí mai de aprópe aŭ fostŭ Clain și Șincai,

*) Disertațíune, cetítă ín adunarea generală a Asociațíunei transilvane, ținută ín Hațegŭ la 4/16 Augustŭ a. c.

Maiorū și Lazarū și conlucrătorii lorū, — așa cu mângăiere constatămū, că și timpul înființării Asociațiunei nōstre, anii 1860—1861, este aprōpe coincidentū cu timpulū întemeiārei *Societății literare romāne*, anulū 1866, care societate apoi la 1867 s'a consolidatū ca *societate academică romānă*, ear la anulū 1879 s'a avēntatū la rangulū de *Academiā romānă*.

Mai departe, precum Asociațiunea nōstră, așa și Societatea academică este în începuturile sale mică și modestă; și totū asemenea Asociațiunei și acēsta își are originea sa în isvorulū celū viū alū afirmārei *romanității* nōstre, și în dorința de a propaga, susține și cultiva acestū simțemētū în inima poporului nostru. Și fiindcă ceea-ce unesce întregū poporulū romānū de pe fața pāmētului, este în prima linie *limba*, pentru aceea atātū aici, cātū și dincolo *cultivarea limbei* a datū nascere nobilelorū însoțiri, de carī ne bucurāmū astăzi noi aici, ear alți frați ai nostri fiă-carele în cerculū seu, și în fine toți dimpreună la sórele celū mare alū Academiei romāne. Ca și cândū toți Romāniū de pretotindenī arū fi simțitū spontanēu, fără impulsū din afară, că în limba nōstră viuēză și se manifestēză sufletulū celū mare alū poporului nostru!

I.

Precum aici la noi, așa și în Romānia se potea observa pe la jumătatea secolului nostru între literații romāni o viuă mișcare pentru desvoltarea limbei, pentru satorirea unei ortografii comune, pentru aflarea unui modū de a vorbi și a scrie, care se țină contū de desvoltarea istorică a limbei prin însuși poporulū nostru, dar totdeodată sē facă capabilă limba de a esprime tōte noțiunile, carī în urma avēntului sciințelorū i se impuneaū de sinele și de și. Și așa pe cândū aici în Transilvania Metropoliții *Saguna* și *Suluța* și toți bărbații nostri literați lucraū pentru înființarea acestei Asociațiuni, ear frații nostri din Ungaria propriā osteniaū a constitui Asociațiunea literară din Aradū, și totū asemenea și frații din Bucovina lucraū alături cu noi pentru cultura poporului, pe atunci și în Romānia se făceaū seriōse pregătiri pentru întrunirea pu-

teriloră la o lucrare comună pe terenulă limbei și literaturăi. Atunci, la anulă 1860, eată, ca însemnată de susă, momentulă decisivă. Ună bărbatū iubitorū de cultură, *Evangeliiū Zappa*, născutū în Epir, dar împămēntenitū în România, prin adresa sa dto 29 Șeptemvre 1860 face guvernulă românū o donațiune de 5000 galbină „ca fondū — ȃice — pe veciī veciloră pentru limba și literatura română a preaiubițiloră nostri frați și fiī aī patriei mele adoptive“. Și totū asemenea donéză bunulă patriotū prin testamentulă seu dto 30 Novembre alū aceluiași anulă încă pe fiă-care anulă câte 1000 galbină „pentru desvoltarea și regularea limbei românē“. Ear Locotenența domnescă, la propunerea Ministrulă de culte și instrucțiune publică (Ministru C. A. Rosetti, directorū generalū V. A. Urechie), după ascultarea consiliulă de ministri, pe basa acestorū donațiunī și spre realizarea acestorū scopuri, decretéză la 1 Aprile 1866 unū regulamentū pentru formarea *Societăței literare românē*.

Misiunea acesteī Societăți, conformū dorinței donatorulă, era :

- a) a determina ortografia limbei românē;
- b) a elabora gramatica limbei românē;
- c) a lucra dicționarulă limbei românē.

Societăți acesteia îndată dela începutū i s'a datū din partea Locotenenței domnesci (N. Haralambie și Generalū Golescu) unū caracterū generalū naționalū; căci din cei 21 membri, cari aveaū sē constitue Societatea, 3 aveaū sē fiă din România de preste Milcov, 4 din România de dincōce de Milcov, 3 din Transilvania, 2 din Bănatū, 2 din Maramurēs, 2 din Bucovina, 3 din Bassarabia și 2 din Macedonia. Eată în mugurū *Academia română!* Căci din acēstă societate literară se desvoltă la 1867 *Societatea academică română*, carea în aplausulă tuturorū Românilorū întrunī în Bucuresci pre cei mai distinși reprezentanți aī literaturăi nōstre; ear din acēstă Societate academică română eată la 29 Martiū

1879 *Academia română*, suprema noastră autoritate literară, centrul și culmea nesuințelor noastre pe terenul cultural!

Cultivarea limbei a fostu devisa societăței academice; cultivarea limbei și cea dântăiū brazdă, trasă de dēnsa în ogorulū celū mănosū, ce avea sē-lū cultivate. Căci deși la constituirea sea ea se organisase, totū cam asemenea Asociațiunei noastre, pe o basă și mai largă decâtū Societatea literară, își pusese dreptū țintă „înaintarea literelorū și sciințelorū între Romāni“, și se împărțișe, totū ca Asociațiunea noastră, în trei secțiuni, și anume:

- a) literară-filologică,
- b) istorico-archeologică și
- c) secțiunea sciințelorū naturale;

totuși primele ei lucrări în cursū de 10 ani aū fostū aprōpe numaī filologice. Și anume i se impunea în prima liniă *cestiunea ortografiei*. Căci ca pre o haină străină, literațiū romāni încetū cu încetulū lăpēdaseră scrierea cu alfabetulū cirilicū, ce o împrumutaseră înaintașiī nostri prin secolulū XV. și XVI. dela Slavii vecini și coreligionari, și îmbrăcaseră limba de nou în vestmētulū convenit ei alū latinității; dar cu tōte acestea era mare diferență între scriitorii romāni, așa încātū mai se putea đice: căți scriitorī, atātea moduri de scriere. Totulū însă, ce se căștigase, era principiulū, *de a scrie limba romānă cu litere romane*, — unū rezultatū acesta, micū la părere, dar fōrte mare în consecințele sale. Căci, după limbă în generalū, literei latine avemū sē-i mulțămimū, că lumea ne recunōsce astăđi de ramū alū ginteī latine, alū ginteī, carea după cuvētulū nemoritorulū nostru poetū dela Mircesci „e reginā într'ale lumeī ginte mari“, și „pōrtā'n frunte o stea divinā, lucindū prin timpīi seculari“!

După eruditulū A. Treb. *Laurianū*, ca sē ne apropiāmū cātū mai curēndū de timpulū presentū, — carele în „Tentamen criticum in originem, derivationem et formam linguae romanae in utraque Dacia vigentis, vulgo valachicae (Viena 1840) tinde a face cunoscută lumeī latinitatea limbei romāne, a fostū

cu deosebire *Timoteiū Cipariū*, ale căruī studii aprofundate au desgroptat monumentele vechi ale limbei noastre și au așezat limba modernă pe temeliile acelora. Cu dreptu cuvântu dar Cipariū s'a numitū părintele filologiei române, și în privința ortografiei aprópe tótă inteligența română, și astfel și Asociațiunea noastră, a urmatū direcțiunea dată de densusul. Ear pe cândū în Transilvania ortografia acésta, numită etimologică, era aprópe generală, pe atunci în România lupta *Eliade Rădulescu* pentru o ortografiă și mai apropiată de limba latină și de limbile romanice nóue; și totū pe atunci *Aronū Pumnulū* în Bucovina căuta a face limba literațiilor mai accesibilă poporului, redându-i forme și terminațiunī vechi sēu creândū după analogia acelora altele nóue. Astfelū societatea academică află trei direcțiuni sēu școle principale: *scóla lui Cipariū*, *scóla lui Eliade* și *scóla lui Pumnulū*. Ceastă din urmă, precum se scie, a fostū urmată cu deosebire de frații din Bucovina și n'a pututū prinde rădăcinī mai adânci, ear celelalte două stetură mai multū timpū una lângă alta, până cândū în fine Academia le întrunī în ortografia etimologico-fonetice, carea, fiă din convingere, fiă din acomodare, se primī în fine de toți literații români.

Încâtū dar pentru ortografiă, și Societatea academică adoptase la 1867 după lungi discuțiunī, pe lângă unele modificări, cea propusă de Cipariū, recunoscutū de celū mai competentū pe acestū terenū, și o urmă în liniamente generale până la 1880. Caracteristica acestei ortografii, precum se scie, este lipsa de semne atâtū la vocalele, câtū și la consoantele, cari se modifică prin recerințe fonetice, și substituirea acestorū semne prin anumite regule. Societatea academică adoptă acésta ortografiă ca una, ce părea că ține mijloculū între cea de totū latinisantă reprezentată prin Eliade și Laurianū — Massimū de o parte, și între cea fonetică și aprópe vulgarisantă a lui Pumnulū de altă parte. Dar în fine sistemulū Ciparianū sucumbe în sīnulū societăței față cu sistemulū Laurianū-Massimū, carele se representă în *dicționarulū* lucratū de numiții cu

diligință de feră, avându colaboratori pre reposatulă *Iosifă Hodoș* și pre stimatulă președinte actuală ală Asociațiunei năstre *Georgiu Barișă*. Acestă dicționară, dedicată „memoriei fericitulă *Evangelică Zappa*“, a fostă tipărită la 1871—1876 în două tomuri, la cari apoi ca ală treilea tomă se adause *Glossariulă*, cuprindendă „vorbele din limba română, străine prin originea seă forma loră, precum și cele de origine înduiăă“.

Dar, precum cu dreptulă đice preameritatulă secretară generală ală Academiei *Dem. A. Sturdza* în raportulă seu iubilară asupra Academiei române ¹⁾, care raportă ilă avemă călăuză și la aceste espuneră, pe cândă în sinulă Societăței academice triumfă sistemulă de ortografie Lauriană-Massim, pe atunci afară din societate, în opiniunea publică, triumfă altă curentă, străină de teoriile filologiloră disputăți.

„Singura rațiune de îngăduită în acéstă materie, đice T. Maiorescu ²⁾, este usulă poporului, care face lege și care și are totdeuna cauza lui binecuvântă și mai profundă, decâtă rațiunile filologiloră“. Și éráși: „În opoziție între formele gramaticale seă espresiile limbistice originale, priimate de ună numără mărginită de autoră, și între formele și espresiile obicnute în dialectulă cultă ală poporului, limba poporului rămâne totdeuna deasupra; și nu este esemplu în istoriă, ca vre-odată să se fi întemplată altfelă“. Da, poporulă însuși pare-că đise mesteriloră de limbă dela mésa verde cunoscutulă cuvântă din legenda sea:

Voi „nóuă meșteri mari,
Cafe de zidară,
Și Manole đece,
Care-ve și 'ntrece“,

stați pe locă, căci acestă *Manole* sum eă, eă însumă poporulă, carele facă limba mea, croindu-mă haina după trupă, ear nu ca voi, cari adeseori vreți seă strimtorăți trupulă după haină“ !

¹⁾ Raportă asupra activităței Academiei române cu ocasiunea serbărei de XXV ani ai esistenței sale 1866—1891, de *Dem. A. Sturdza*, secretarulă generală. Bucuresci 1891.

²⁾ T. Maiorescu, Critice. Bucuresci, 874 p. 54 și 55.

Dela 1880 încóce societatea academică, crescută acum întru academiă, ținându contū de vocea poporului, se abătū dela ortografile de până aci, séu dór mai bine voiū ȃice, le întrunī pre tóte în ortografia etimologico-fonetică, carea pēstrândū originea cuvintelorū, adoptă și formele schimbate prin recerințele fonetice ale limbei. Acéstă ortografiă, sancționată de vocea poporului și adoptată încetū cu încetulū de toți literații romāni, este cea întrebuințată astăđi, cu puține modificări, în tóte cărțile și ȃiarele nóstre; și preste ĩmputarea, ce ni se făcea mai nainte, că căți scriitori, atâtea ortografii, ne-a trecutū în modulū celū mai frumosū Academia romānă, dāndu-ne o ortografiă priimită de toți, și cu acéstă unū puternicū vehiculū alū culturei nóstre. Eată celū d'ántaiū mare rezultatū, prin care Academia binemeritā de ĩntregū poporulū nostru! Onóre dar Academiei romāne, carea a sciutū întrunī pre toți Romānii în unitatea ortografiei, și prin acéstă în unitatea limbei, ear prin unitatea limbei în unitatea culturei! Și onóre poporului nostru, că posedē în fruntea sea o astfelū de luminată și puternicā instituțiune!

Cu ortografia stă în legătură imediată *Gramatica*; și satorită odată, deși numai în modū provisoriiū, ortografia, Academia mersese unū pasū mai departe, și publicase încă la 1867 din fundațiunea Zappa unū premiū de 300 galbinī pentru o gramatică completă a limbei romāne, carea se cuprindă etimologia, derivațiunea, fonetica și cu unū cuvēntū materia și forma limbei. Și aici repórtă ĩvingerea Timoteiū Cipariū, și anume la 1868 cu partea etimologică, ear la 1876 cu partea sintactică a gramaticei sale, ambele premiate de Academiă.

ĩmplinite astfelū dóne din dorințele mecenatului Evangeliiu Zappa, mai remānea a se ĩmplinī și a treia, — după cuvēntulū lui testamentarū, — „Alcătuirea de unū dicționarū câtū de deseversitū“. Pentru lucrarea acéstă Societatea academică totū la 1867 votă unū programū pentru stringerea materialulū necesarū la lucrarea dicționarului romānū, și continuāndū

la 1868 și 1869 aceste lucrări pregătitoare, împărți sarcina între mai mulți membri ai sei, încredințându-și căruia lucrarea unei seii a mai multor litere. Dar ivindu-se în curând inconvenientul unei procederi atât de mecanice, pe lângă carea se perdea unitatea esternă și internă a operei, lucrarea, precum amă atinsă mai sus, încetul cu încetul remase asupra membrilor Laurianu și Massimă, cari cu stăruință neobosită lucrară Dicționarul și Glossariul.

În curând însă se convinse Academia, că pe calea apucată amă ajunge cu timpul a avé *două limbi*: una a poporului și alta a literaților, aprópe neînțeleasă de popor, — un peticolă acesta, ce amenința întregă progresul poporului nostru. Astfel după îndelungate și animate discuțiuni, Academia nu merse mai departe pe calea acésta, ci începă a se împrietini éráși mai multă cu limba cea vechiă, așa dícendă istorică și propriă poporului, ce ne este pēstrată în cărțile bisericesci și în chronicele cele vechi; și spre a scóte din întunerecă barem o parte a acestor prețioase comori, tipări Codicele Voronețiană, Psaltirea Scheiană, Psaltirea lui Coresi, Pravila dela Govora, Catechismul calvinesc și Psaltirea în versuri a Mitropolitului Dositei¹⁾.

Pe când se petreceau acestea în sinul Academiei, pe atunci Regele *Carolă*, președintele onorar și protectorul Academiei, veni prin memorabilul seú cuvânt dela deschiderea sesiunii pe 1884, a pronuncia vorba decisivă pentru ideea *unităței limbet*, — idee, ce întimpină consimțementul unanimă al tuturor Românilor. „Ce sarcină mai dulce, — dicesa nobilul Rege, — póte avé Academia, decâtă a lua sub paza sea acésta limbă vechiă, pe care poporul o înțelege și iubese? Menținemă dar aceste frumoase espresioni întrebuintate de străbuni, și nu ne tememă de cuvinte, cari aú căpētāt de veacuri împămētenire“ ! Ear realizarea acestei idei o și vedemă

¹⁾ Încă la 1864 B. P. Hajdeu tipărise interesanta sa scriere: Luca Stroic, cu primulă „Părintele nostru, ce ești în ceriú“ tipărită cu litere latine, la anulă 1593.

în „Etymologicum magnum Romaniae, dicționarul limbii istorice și poporane a Românilor“, pentru care generosul rege luă asupra-și nu numai protecțiunea, ci chiar și portarea speselor necesare, oferindă pe fie-care ană până la terminarea lui câte 6000 lei. Lucrarea acăsta mare căroră mână se potea încredința mai bine, decâtă celoră măiestre ale eruditului *B. P. Hașdeu!* Și în adevără, judecândă după începuturile, ce le vedemă, acestă Etimologică are se devină o operă monumentală, carea se pôtă concure cu amplele lucrări de asemenea natură ale națiunilor celoră mai culte. Căci câtă de măreță este planulă ei, se pôte cunoșce d. e. de acolo, că cu două mari tomuri încheiate și trei făsciore din ală treilea tomă, publicate până acumă, nu este eshauriată încă nici pe departe litera *A.* fiă dar, ca atâtă generosul protectoră, câtă și neobositulă autoră cu conlucrătorii sei se vedă încoronată opera loră cu rezultatulă dorită, și întregă poporulă nostru se se pôtă bucura și mândri câtă mai curëndă de acestă mare lucrare adevărată națională!

Totă în sensulă testamentulă lui *E. Zappa*, a procesă societatea academică și respective Academia și la traducerea autoriloră clasici antici în limba română, publicândă mai ântăi scrierile lui *Corneliă Tacită*, traduse de *G. I. Munteană*, apoi *Salustiu: Catilina* și *Iugurtha*, traduse de *D. J. Dobrescu*, operele lui *Iuliu Cesară*, de *Copăcineană* și *Caiană*, *orațiile filipice ale lui M. T. Cicerone*, traduse de *D. Aug. Lauriană*; Istoria romană de *Dio Cassiu*, tradusă de *A. Demetriescu*; Istoria romană de *Titu Liviu*, tradusă de *N. Barbu*, *Istoriile lui Herodot*, traduse și adnotate de *D. I. Ghica* ș. a.

Pe cândă însă Academia, conformă programei sale, lucra cu atâtă stăruință pentru limbă, nu mai puțină se ocupa și de *Istoria poporului română*, de sciința, ce străbuniă nostri cu dreptă cuvëntă o aă numită *magistra vitae*. Prestațiunile ei și pe terenulă acesta sântă de mare însemnătate. După-ce la 1869 *Papă Ilariană* zugrăvise cu vii coloră chipulă părintelă istoriografiei române *Georgiu Șincai*, *Analele Aca-*

demiei a publicat o lungă serie de prețioase memorii istorice, arheologice, numismatice, cari a făcut multă lumină asupra istoriei noastre naționale.

Prima publicațiune istorică mai mare sîntu însă *Operele Principelui Dimitrie Cantemir*, până acum 7 volume, adunate de prin marile biblioteci ale Rusiei, cari s'a deschis cu multă liberalitate colectorilor și scrutătorilor români.

Operelor lui Cantemir a urmat operele complete ale marelui chronicar moldovan din secolul XVII. *Mironu Costin*. Edițiunea s'a făcut de distinsul membru al Academiei *V. A. Urechia* sub auspiciile Academiei, cu ajutorul ministrului regiu român de culte și instrucțiune publică, și cuprinde în două mari volume toate scrierile cunoscute ale patrioticului chronicar martir.

Asemenea a publicat Academia Istoria Românilor sub Mihaiu Vodă Viteazul, de Nicolau *Bălcescu*, scriere distinsă prin frumsețea stilului și prin ferbinte iubire de patriă și neam a tinerului autor, atât de timpuriu trecut din viață.

Cea mai însemnată lucrare însă a Academiei pe terenul istoric este *publicarea de documente, privitoare la istoria Românilor*. Aici palmarul se cuvine fiului Bucovinei *Eudoxiu* Baronu de *Hurmuzachi*, nobil prin origine și simțeminte, care cu neobosința albinei într'un restimp de 30 ani a adunat preste 3000 documente relative la istoria Românilor și a scris o lungă seriă de studii istorice originale asupra trecutului poporului nostru. După mórtea distinsului bărbat generos al familiei a dăruit toți acesti scumpi tesauri guvernului român, care a și dat o parte din ei pu blicităței, ear la urmă a transpusu întrégă lucrarea Academiei. Astăzi această lucrare, augmentată cu documentele adunate de însași Academia de prin arhivele Italiei, Franciei, Poloniei, Austro-Ungariei etc. până la numărul de 10,000 documente, și edată sub titlul de *documente și fragmente*, se representă prin 17 mari volume cu documente de pe 800 ani, adecă din secolul 12. până la secolul 19. Și precum

Etimologicul se edă prin munificența regelui Carolu, astfelu fondurile necesare pentru aceste publicațiuni istorice le dă deja de 14 ani guvernul român.

Acéstă colecțiune, démnă emulă a Etimologicul, este de cea mai mare însemnătate pentru istoriografia noastră. Căci numai pe basa atătoru documente se va potea scrie de mâni chimate istoria adeverată, critică a poporului nostru; ear deodată cu apărerea aceleia voru amuți istoriografii, cari scriu istoria noastră cu tendințe preconcepte, adeseori condamnabile, uneori chiar ridicole, precum vedem și astăzi, cându ni se dispută până și cele mai elementare adevăruri: latinitatea originii noastre, continuitatea poporului nostru în Dacia ș. a. Să urăm dar și acestei mărețe opere, carea a rădicat prestigiul Academiei române chiar și înaintea străinilor, fericită continuare și deplinire!

Două secțiuni ale Academiei: cea literară filologică și cea istorică-archeologică acum erau înființate și lucrău cu succes; lipsia încă *secțiunea științelor naturale și matematice*. Căci deși prin statutul de la 1867 se înființase și secțiunea acésta, totuși din lipsa numărului recerut de membri ea încă nu se potuse validita, și până la 1872 Analele Academiei numai o singură lucrare din acéstă secțiune potuseră înregistra, și anume despre încercările făcute pentru dezvoltarea științelor naturale în România, de Dr. A. Fétu.

Înmulțindu-se însă succesiv și membrii acestei secțiuni, la 1879, cându societatea academică se proclamă Academiă, ea a fostu pusă pe aceeași tréptă cu celelalte două sorori ale sale. Ba cându din incidentul acela înălțătoru de inimă statul român creă pentru scopuri științifice două premii de câte 5000 lei, unul din aceste premii, numit întru amintirea marelui dascalu *premiul Lazaru*, a fostu datu la dispozițiunea acestei secțiuni.

De atunci și secțiunea acésta a luat avântu îmbucurătoru, și Analele Academiei au adus alături cu lucrările celorlalte

secțiunii prețioase lucrări și de pe terenul științelor naturale, și anume: din Geografie și Geologie, Chimie, Zoologie, Botanică, Meteorologie, Igienă, Agricultură s. a. Îndeosebi e de însemnat, că lucrările meteorologice ale acestei secțiuni (Aurelianu, Poni ș. a.) au dat impulsu, a se înființa *Institutul meteorologic* din București cu numeroasele sale ramificațiuni, și a se publica însemnate cercetări meteorologice. Ear în anii din urmă se creă totu în capitala României *Institutul bacteriologic*, carele în scurtu timp și-a câștigat unu renume, ce trece departe preste hotarele țerei.

Făcându acum o privire sumară asupra lucrărilor Academiei dela 1866 până astăzi, acelea ni se presentă pe scurtu în următoarele:

I. *Publicațiunile*. Acestea suntu:

1. *Analele*, cari cuprind procesele ei verbale, sesiune de sesiune și ședință de ședință, precum și o mulțime de operate literare și științifice, cu totul 46 volume;

2. Gramatica, Dicționarul și Glossariul limbei române, 5 volume;

3. Edițiuni de texte vechi: Codicele Voronețian ș. c. l. amintite mai sus, 6 volume;

4. *Etymologicum magnum Romaniae*, 2 volume și 3 făsciore;

5. Traducerii de autori clasici antici, 7 volume;

6. Scrierile principelui Dimitrie Cantemiru, 7 volume;

7. Scrierile chronicarului Mironu Costinu, 2 volume;

8. Istoria Românilor sub Mihaiu Viteazulu, 1 volum;

9. Documente și fragmente privitoare la Istoria Românilor 17 volume;

10. Scrierile meteorologice, igienice etc., precum s'a amintitu cu puțin mai nainte, cu totul dar 93 volume, cari constituiesc deja o respectabilă bibliotecă.

II. *Misiuni și premii*. Afară de prestațiunile membrilor Academiei amintite mai sus, acesta a arangiatu unu considerabilu ciclu de misiuni științifice la Rusia, Turcia, Austro-

Ungaria, Italia, Franca, Svedia ș. a., cu cari au fost în sarcinați Dni Grigoriu G. Tocilescu, Nicolau Densușianu, Georgiu Barițu, Ioan Bianu ș. a. Operele istorice amintite, și altele, cari pentru scurtimea timpului le trecem astădată, au fost parte mare fructul acestor misiuni. Totu asemenea a conferit Academia în cursu de 25 ani 28 premii în valoare de aproape 140,000 lei; și decă nu a conferit și mai multe, cauza e, că nu s'au prezentat la temele propuse totdeauna operate demne de premiatu din respectivele specialități.

II.

Descriind astfel în trăsuri generale activitatea Academiei române în cursu de 25 ani, Vă ceru încă pentru puține momente indulgința binevoitoare, spre a pune sub ochii Dvostre *starea actuală a aceleia.*

1. *Averea Academiei* era la 1 Aprilie a. c. 2 $\frac{1}{2}$ milioane lei, ear bugetul anului curentu de 122.000 lei.

2. *Biblioteca* ei numeră aproape 41,000 volume, preste $\frac{3}{4}$ dăruite, $\frac{1}{4}$ procurate cu bani. În biblioteca Academiei vedem contopite întregi biblioteci private de mi de volume, precum d. e. și bibliotecile compatrioților nostri A. Papiu Ilarianu și Nifonu Bălășescu. Scrierile, ce primesce Academia în schimb delă academi și societăți literare, este de circa 2000 pe fiă-care anu. În fine suntu obligate prin lege toate tipografiile din România, a da pe seama Academiei câte 3 exemplare din toate tipăriturile lor, împregiurări, prin cari este asigurată continua creștere a bioliotecei Academiei în proporțiun mari.

3. *Colecțiunea de manuscripte* cuprinde preste 900 piese.

4. *Colecțiunea de documente* numeră preste 20,000 piese, aproape toate încă nepublicate.

5. *Colecțiunea de charte, stampe și portrete vechi* cuprinde mai cu seamă charte relative la istoria României, Turciei, Rusiei, Ungariei etc., precum și chipuri de Domni și Dômne, archierei, boieri și alte persoane remarcabile.

6. În fine *colecțiunea numismatică* cuprinde preste 3000 monete vechi și nouă românești, turcesci, rusești, bulgăresci, polone ș. a.

Ară fi însă foarte defectuoasă această espunere, ba amă lipsi, credă, dela o datorință, ce avemă ca membrii ai Aso-ciațiunei, decâtă într'ună raportă asupra Academiei române nu amă numi și pre fundatorii și binefăcătorii ei, seău vorbindă bisericesce, „pre cetitorii și servitorii și ajutătorii acestui săntă locașă națională“. Aceia sântă:

1. Patriotulă *Evangeliu Zappa*, carele precum s'a amintitū la începută, a donatū spre scopurile Academiei 5000 galbină, ear prin testamentă a lăsată aceleia încă pe fie-care ană câte 1000 galbină, cu totulă dar 25000 galbină;

2. Domnitoriulă României *Alesandru Ioană I. Cuza* 1000 galbină;

3. *Statulă română*, carele afară de multe alte ajutóre, materiale și morale, a subvenționatū Academia în cei 25 ană ai esistenței ei cu mai multă de 600,000 lei, și conformă legei dela 29 Martie 1879 o subvenționéză și acum regulatū cu câte 30,000 lei pe fie-care ană;

4. *Generalulă română Const. Năsturelă Herescu*, carele a testatū Academiei jumătate venitulă anuală dela două moșii donate bisericei S. Vineri din Bucuresci, care jumătate face pe ană 32,000 lei;

5. *A. Odobescu*, membru ală Academiei, a testatū 2000 lei pentru ună premiū istorică;

6. Dr. *Anastasiū Fētu*, 10,000 lei pentru ună premiū geografic și altulă istorico-naturală;

7. *Societatea Craiovană* 6300 lei pentru cărți didactice;

8. *Ioană Fētu*, frate cu Anastasiu Fētu, a lăsatū Aca-demiei întrégă averea sea în valóre de 250,000 lei pentru tipărireă și distribuirea grătuită de cărți didactice între tine-rimea scolară dela sate;

9. *Trei frați Daniel*, banchieri în Iași, 15,000 lei pentru promovarea istoriografiei române;

10. *Teodor Veisa* 25.000 lei fără destinațiune specială
11. *Dimitrie Hagi Vasile* 20,000 lei pentru promovarea științelor comerciale;
12. *G. San-Marino* 10,000 lei pentru promovarea științelor economice;
13. *Iacob Neuschotz* 20,000 lei pentru premiarea de cărți bune și folositoare;
14. *Alexandru Constantin Bodescu*, Român din Basarabia, 2000 ruble pentru promovarea culturii românești;
15. Dr. *M. G. Obedenarū*, unul din cei mai zeloși, mai activi și mai devotați membri ai Academiei, testă aceleia întrégă averea sa în valoare de $\frac{1}{2}$ milion lei, până chiar și numeroasele sale manuscrite*).
16. *Teodor Masinca* testă Academiei casa sa din Craiova în valoare de 8000 lei;

17. Acestor generoși donatori se alătură în fine nobila princesă *Alina Stirbeiu*, carea donă Academiei 200,000 lei pentru premiarea de scrieri istorice, — don în adevăr princiar, care însă crește și mai mult în valoare prin nobilele simțăminte, cari au dat naștere acestei mărețe fapte. „Am crezut adecă“ — țice nobila princesă în actul său de donațiune dela 22 Februarie 1889, — „că e bine să dau acestei donațiuni o destinațiune mai alesă istorică, fiindcă cunoștința exactă și amenunțarea a istoriei naționale este fundamentul adevăratului patriotism, care pricepându biele și progresul severșit, relele și nevoile suferite, arată cetățeanului calea, ce trebuie să urmeze cu încredere și cu siguranță“.

În fine datorința mea de raportor cere a aminti, că din dărnicia statului român Academia, căreia chiar prin decretul Locotenentei domnești se puse la dispozițiune sala ședințelor senatului, posedă astăzi caminul său propriu, și

*) Unul a apărut acum de curând sub titlul: *Texte macedo-române* etc., publicate de prof. I. Bianu. București 1891.

anume în strada principală, Calea Victoriei, în Bucuresci, fiindu deja gata o aripă din palatulü seu proiectatü, unde în şiruri lungi de camere corëspunđetóre suntu adăpostite preţioşele ei colecţiuni, precum şi sala şedinţelorü cu apartamentele laterale necesare.

La 1/13 Aprile a. c. Academia română, precum se scie, a serbatü în Bucuresci iubileulü de 25 ani ai vieţei sale, şi participarea membrilorü ei din România şi din afară, precum şi numeroşele adrese, telegrame, omagii şi daruri preţioşele, cu cari ea a fostü onorată în Ńilele acelea, dovedescü interesulü celü viu, ce-lü are întregü poporulü românescu pentru acestü celü mai măreţü alü seu aşedământü culturalü.

Điarele nöstre fără deosebire aü adusü rapörte călduroşele asupra strălucitelorü festivităţi, ce aü avutü locü atunci în capitala României, în fruntea cărorä s'a pusü însaşi înalta păreche regală, împreună cu prinţulü clironomü; dar mai viuă, decâtü se póte esprime prin rapörte scrise, a remasü, credü, memoria acelorü Ńile în inimele tuturorü participanţilorü.

Acum dar acéstă instituţiune măreţä este fundată şi are deja unü trecutü onorificü de 25 ani. Întemeiatä pe base tari şi sănătoşele, după cuvëntulü înţeleptulü din vechime: pe 7 stêlpi, protegiată de unü rege înţeleptü şi o nobilă regină poetă, întimpinată şi portată de iubirea unü poporü întregü, spriginitä cu căldură de atăţi bărbaţi bravü, femeü nobile, cari nu încetözä a depune pe altarulü ei jertfele ostenelelorü lorü, întrunindü în sinulü seu preste 100 bărbaţi ai sciinţei până şi din cele mai îndepărtate colţuri ale româniei, şi ständü în legăturä spiritualä aprópe cu tóte corporaţiunile de asemenea naturä ale lumei civilisate, Academia română a întratü cu încredere în pătrarulü alü doilea alü vieţei sale. Ear datorinţa nösträ a membrilorü Asociaţiunei şi a tuturorü întrunirilorü nöstre culturale este, a fi în viu contactü cu dënşa, a ne interesa de vieţä şi activitatea ei, a lucra într'o direcţiune cu dënşa şi a-i da cu bucurie concursulü nostru. Căci

adâncă, cu urme nesterse trebuie să se întipărească în inima fie-căruî Român, când în sala şedinţelor vede întruniţi pre membrii ei actuali consultându şi lucrându în nobilă concordie la problema cea sântă a luminării poporului lor, ear deasupra lor, în lungi şiruri, vede chipurile membrilor ei decedaţi, asemenea unor genii protectori, planându asupra urmaşilor lor. Da, acolo sântu şi iubiţii noştri: Laurianu şi Munteanu, Mocioni şi Hodoş, Vasiciu şi Cipariu şi ceilalţi ai lor venerabili colegi, dicându-ne cu serioşitatea celor ce au triumfat de neajunsele vieţii pământesci: Următori fiţi noue, fraţilor, în calea luminărei, şi prin luminare a fericirei poporului nostru!

Zacharia Boiu.

PROBLEMA ŞCOLELORŪ DE FETE DE A DA ACESTORA O PREGĂTIRE PENTRU CHIĂMAREA CE LE AŞTEPTĂ ÎN VIETĂ *).

(Urmare şi fine).

Tóte aceste nu ară ajuta însă multu cultivării femeii, dacă nu s'arū purta deosebită grijă, ca studiulu istoriei se ne presinte nu întru atâta tipuri de bărbaţi, câtu *după posibilitate tipuri de femei din trecutu*, cari ca totu atâtea modele de *mame* şi soţii *adeverate*, de *económe bune* să strălucescă pururea înaintea ochiloru sufletesci a unei fete.

Urmându acestui principiu ai făcutu, ca fetiţele din primii ani ai studiului să aibă interesu faţă de cele ce le învaţă, le-ai pusū în poziţia de a-şi construi unū idealu de drepturi şi datorinţe, le-ai datū neşce maxime de viaţă, nesce principii practice, cari la celū dintaiū pasū în vietă să arată folositoare unū planū de învăţământū, care arū căuta să se apropie numai de aceste cerinţe arū avea o altă faţă, decumū sânt planurile de învăţământū actuale, cari în privinţa alegerii şi grupării materialului istoricū întru nimicū nu să deosebescū

*) A se vedé Nr. 9 din a. c.

de a școlilor de băieți. Prin acesta nu să altereză nice decum caracterul educativ a școlilor de fete, ci din contra să ajută în mod nespuse de mult.

Științele naturale, cari cuprind cunoscințele sistemate despre natură, cu obiectele, legile și procesele ei, încă trebuie să fie alese din punctul de vedere al naturii femeiești. Animalele acele, cari pentru secolul femeescă au mai mult interesă au să fie puse în primul plan și în jurul acestora are să se grupeze și studiul celorlalte. Mineralele, și plantele acele, cu cari vină mai adese în atingere au să fiă luate cu deosebire în considerare. În specială plantele acele, de cari are să se folosescă în bucătăria trebuie studiate atât din punctul de vedere fiziologic, cât și anatomic, atât pentru folosul, cât și stricăciunea lor.

Cunoscințele *fisice* și *chemice* nu este consultă a le estinde peste tot terenu acestor științe, ci a le mărgini la cele, ce mai desă ocură în viață și cu deosebire în sfera de activitate a femeii. Aerul, apa, căldura, lumina, atât după însușirile lor chemice, cât și fisice au să formeze un obiect de studiu amenunțit în școla de fete. Nu întru atâtă *chemia anorganică*, cât mai multă *chemia organică*, cu nenumeratele sale povețe igienice este de a se lua în planul de învățământ, ear *chemia anorganică* numai întru atâtă, întru cât ea este indispensabilă pentru preceperea cunoștințelor din *chemia organică*. *Higiiena și economia de casă* este foarte necesară a le aduce în legătură cu *fisica* și *chemia* și a nu le tracta întru atâtă ca științe în sistem, ci cu referință la viață și după posibilitate mai mult în mod practic decât teoretic.

Chiar și în aritmetică toate problemele date spre rezolvire să fiă scose din cercul, în care are să se învârtă femeia. Geometria și mai cu samă partea acesteia, știința despre forme are să caute a folosi formele, ce ocură la obiectele din lucrul de mână și întru cât nu ară afla de ajuns, la obiectele din casă, din școlă sau afară de școlă, dar cari îi sânt

și-î voră fi continuă înaintea ochiloră. Prin acăsta cunoscințele căștigate 'î voră fi pururea vii în consciință și nu voră dispărea cu momentulă, când a trecută preste pragulă școlăi afară. De asemenea geografia să nu li se presinte ca șciință de sine, ci ca o șciință auxiliară, menită a servi ca basă istoriei și șciințeloră naturale.

Venindă a vorbi acum despre limbă, avemă să amintimă că în limba maternă să fimă cu deosebită privire la conținutulă pieseloră de cetitū atătū ca prosă, câtū și ca poesiă, ca acele să cuprindă modele de adeverate femei. Chiar și la compunerea cărțiloră de cetitū ară trebui că autorii să fiă cu deosebită considerare la acestū punctū de vedere pedagogicū. Întru câtū însă referințele actuale nu permită edarea unoră astfelū de cărți, să potă folosi cele, ce le avemă, alegândă materialulă după aceste considerațiuni. Învețarea de limbă streine, cari din partea multora să socotesce, ca cea mai evidentă dovadă despre cultura unei femei, încă trebuie acomodată după trebuințele vieții și nu purcesă din îndemnulă de a satisface numai modei.

Cultivarea muzicēi atătū a celei vocale, câtū și instrumentale încă să ține de cultura unei femei, pentru-că familia are să fiă adăpostulă, refugiulă tuturoră membriloră ei, unde spiritulă obositū de muncă din lumea din afară să recrează, își împrospețză puterile pentru a putea începe o nouă muncă. Și ce pôte ore fi mai acomodatū spre a înălța spiritulă omenescū în regiuni mai înalte, alū ridica din acestă „vale a plângeriloră“ în o lume ideală, decum sântū sunetele unei melodii plăcute? Farmeculă muzicēi este atătū de puternicū, încătū elū contribue în măsură însemnată, chiar și la nobilitarea inimei și este fôrte adecuatū naturei sentimentale a femeii. De o importanță netăgăduită este și pictura, care numai puținū e aptă de a face pe omū să-și uite de grijile lumēi pentru momentū. Școlă de fete are să contribue și la o cultivare în acestă direcțiune. Ea nu e chiămată să facă artiste din elevele sale, dar e îndatorată să le desvólte gustulă es-

tetică pentru a pute percepe frumosul în natură și în artă, pentruca gustându-lă să caute alți validi pretutindenți în casa și în familia sa.

Școala mai e datoră a grijii cu deosebire de a deda elevele la o *curețănă esemplară*, atât cu privire la lucrările lor scripturistice, recuisitele de școală, cât și cu privire la însuși edificiul școlii, căci numai astfel fiind dedate voru să facă din casele lor totu atâtea oglinzi strălucitoare.

Acestea și alte trebuințe din viața casnică prea ușor pot să aibă încăperea pe lângă instrucțiunea teoretică. Este foarte ușor de a rezolvă atari probleme practice, acolo unde școala e împreunată și cu internatu presupunându că acesta în organizarea sa corăspunde pe deplin înaltei sale chiamări.

Dr. Petru Șpanu.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 433/1891.

Procesu verbalu

al comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 12 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiu. Membrii prezenți: Dr. Il. Pușcariu vice-președinte, Ioan Hannia, Ioan Papiu, Ioan Crețu, I. G. Popu, Gherasim Candrea, N. Toganu bibliotecaru.

Secretaru: Dr. I. Crișianu.

Nr. 184. Se presentă procesele verbale ale adunării generale a XXX-a a Asociațiunii, ținută la 4/16 și 5/17 Augustu a. c. în Hațegu. (Ex. 343/1891).

— Spre sciință, avându a reveni asupra concluseru speciale.

Nr. 185. Cu provocare la cele de sub punctulu precedentu, comitetulu revine asupra concluseru speciale ale adunării generale din Hațegu:

În conformitate cu conclusulu adunării generale din ședința I. Nr. prot. 1. e a se publica în „Transilvania“ cuvântulu, prin

care presidentul Asociațiunii, dl G. Barițu, a deschis ședințele adunării generale din anul acesta.

— Spre știință cu aceea, că s'a întreprinsu deja pașii de lipsă pentru executarea acestui concludu.

Nr. 186 În conformitate cu concludul adunării generale din ședința I. Nr. prot. 10 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Academia română“, compusă și cetită în adunarea generală din anul acesta de dl Zacharia Boiu, asesoru consistorialu și membru alu comitetulu Asociațiunii.

— Spre știință, cu aceea, că s'a dispusu deja tipărirea.

Nr. 187. În conformitate cu concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 17 e a se publica în „Transilvania“ disertațiunea intitulată „Monografia Hațegulu“ compusă și cetită în adunarea din Hațegu de dnul Pavelu Oltenu, învățătoru în Hațegu.

— Spre știință cu aceea, că se voru face pașii de lipsă pentru publicare, îndată ce autorulu, care a fostu solicitatu, va fi prezentatu lucrarea sa.

Nr. 188. Prin conclusele adunării generale din ședința II. Nr. prot. 19 și 20 lit. o) s'a declaratu membri ai Asociațiunii, pe lângă restricțiunea, ca numai cei cari au plătitu taxele prescise să primescă diploma de membru, următorii, și anume:

a) *Membri fondatori*: Vasile Zehanū, avocatū în D. St. Mărtinū; Dr. Aureliū Maniū, not. pub. în Oravița; „Silvania“ institutu de creditū și econ. în Șimleū; Gabrielū Manū, adv. în Bistrița.

b) *Membri pe viață*: Dr. Remusu Roșca, secret. consistorialū în Sibiiū; Ioanū Clóje, econ. în Boița; Ioanū Bozoșanū, preotū în Moșna; Iosifū Lupu, preotū în Stena; Andreiū Bârseanū, profesorū în Brașovū; Dr. Octavianū Russu, avocatū în Sibiiū; Dr. Dumitru Ciută, avocatū în Bistrița; Dr. Gabriel Tripon, adv. în Bistrița; Michailū Popū, propr. în S. St. Ivanū; Daniilū R. Cordescu, direct. scol.; Ioanū Dima, proprietarū în Lupeni.

c) *Membri ordinari*: George Bobeșū, preotū în Sibiiū; Dr. N. Vecerdea, avocatū în Sibiiū; Istrate Radu, economū în Boița; Simionū Căluțiu, adv. în D.-Szt.-Martinū; Vasile Moldovanū, președ. la sedria orfanală în Boziașū; N. Todoranū, protop. în Cetatea de baltă; Mironū Dascălu, preotū în Cetatea de baltă; Timoteiū Circa, comerc. în D.-Szt.-Martinū; Petru Sămărghițianū, preotū în Cucerdea-rom.; Dumitru Stefū, economū în Boziașū; Gligorū Potorū, economū în Cucerdea română; Vasilie Marcu, economū în Bobohalma; Nicolau

Costea, docente în Boziașu; Vasile Berbecaru Muntenescu, preot în Boziașu; Emiliu Popu, proprietaru în Bobohalma; Daniil de Tamașu, protopopu în Dégü; Lazaru Calutu, proprietaru în Cerghidelu; Alexandru Ioanu Moldovanu, proprietaru în Chirileu; Ioanu Honcu, economu în Cerghidelu; Alexe Verzea, preot în Satulungu; Toma Fratesu, preot în Bacifaleu; Radu M. Odoru, econ. în Turcheșu; Nicolau Băzarea, industriașu în Turcheșu; Stefanu Căcovenu, subjude reg în Alba-Iulia; Stefanu Argăsală, comerciantu în Turcheșu; Ioanu Broșu, preot în Dîrstea Brașovului; Ignatie Mircea, studentu din Cața; Ioanu Baciü din Hațegu; Stefanu Șelariu, comerciantu în Hațegu; Ioanu Cornea din Hațegu; Paulu Oltenu, docente în Hațegu; Severu Murșanu, profesorü în Năsăudu; George Bogdanu, preot în Bradu; Vasile Boneu, profesorü în Bradu; Iosifu Popescu, candidatü de avocatü în Reghinu; Ioanu Butnarü, propr. în Petelea; Clemente Raicu, vice-protopopu în Cohalmu; Ioanu Buzea, asesorü opidanu în Cohalmu; Pompiliu Predovicu, preot în Merchiașa; Ioanu Brotea, preot în Mateiașu; Ioanu Lupu, preot în Jibertu; Nicolau D. Mircea, protopopu în Cohalmu; Andreiu Stroia, docente în Cohalmu; I. Boranicu, docente în Cohalmu; I. Suciü, preot în Bogata-Oltena; George Spornicu, preot în Cohalmu; Romulu Simu, docente în Orlatu; Iosifu Orbonașu din Orăștie; Dr. St. Erdely în Orăștie; N. Vlad în Orăștie; Aurelu Boncianu în Orăștia; Toma Haneșu în Orăștia; P. Draghiciu în Orăștia; Aug. Chețianu, preot în Bobohalma; Alex. Mutu, preot în Adămușu; Bas. C. Vlăsa, preot în M. Zah; Ioanu Bosdocu, administratoru în Cicudu; Teofilu P. Moldovanu, docente în Cueșdiu; Ioanu Russu, docente în Velcheru; Ioanu Catona, docente în M. Dateșu; Basiliu Moga, docente în Chimitelnicu; Alexandru Macarie, docente în M. Zah; Basiliu Anghelü, preot în M. Dateșu; Ioanu Ignatu, docente în M. Ludoșu; Michailu N. Cicudi, preot în Socolulu de Câmpie; Teofilu Popu, preot în Hădăreu; Ioanu Comanu, docente în Căpușu; Teodoru Harșanu, preot în Chimitelnicu; Valeriu Catona, proprietaru în M. Dateșu; N. Cucuiü, preot în M.-Bogata; Iuliu Deacu, preot în M. Tohatu, G. F. Negruțiu, docente în M. Lechința; Alex. Precupü, preot în Sicușei; Pavelu Oprișa, prof. în Bradu; Florianu Hatoșu, cassaru la instit. „Someșana“ în Dejü; Ioanu R. Cherecheșu, cand. de avocatü în Dejü; Ludovicu Frăncu, propriet. în Buzașu; Ioanu Vajda, proprietaru în Olpretu; Bersanu Ambrosiu, primaru în Hațegu; Romanu Dionisiu, candidatü de adv. în Mediașu; George Crișianu, preot în Mediașu; Pavelu Popescu, preot în Borta; Nicolae Racoția, medicu în Șeica-mare; Ioanu Baciü, propr. în Șarla;

Ioană Munteană, preotă în Agherbiciu; Basiliu Bușoă, preotă în Buia; Ioană Jurca, propriet. în Răvășelă; Michailă Jurca, proprietară în Șaldorf; Dumitru Deacă, preotă în Caltvasăr; Dr. Popă Laurențiu, avocată în Abrudă; Ioană Babuțiu, preotă în Buciumșasa; Vasilie Chirtopă, proprietară în Cămpeni; Petru Macaveiu, proprietară în Bucium; Dr. Enea Draia, cand. de avocată în Abrudă-sat; Dr. Vasiliu Fodoră, candidat de avocată în Abrudă; Silviu Lazară, contabilă în Abrudă; Teofilă Faură, neguțătoră în Abrudă; Petru Vizășeană, propr. în Abrudă; Nicolae Cirlea, notariu publică în Abrudă; Sabin Piso, protopopă în Agnita; Ioachimă Părau, capelană în Agnita; Ioană Cocoșă, preotă în Zlagna; Răgnela Ioană, preotă în Șors; Romană Nicolae, preotă în Bârghiș; Răgnela George, învăț. în Șors; Ienciu Ioană, econ. în Țichindél; Darlogea Moise, notară în Calboră; Mandocea Emilă, învăț. în Agnita; Constantinescu Daniilă, preotă în Ighișdorf; Popelea Ioană, econ. în Boholț; Brumbea Moise, econ. în Calboră; Comșa Dum., comerc. în Cinculă-mare; Cârstea Vasile, econ. în Calboră; Păcală Michailă, preotă în Șulumberg; Vancea Iosifă, preotă în Blajă; Suciă Petru, teologă absolută în Blajă; Ordache Gregoriu, propriet. în Blajă; Brană Zacharia, protopopă în Sâncelă; Lita Iosifă, preotă în Iclodă; Albină Isidoră, propr. în Blajă; Ionașcu Nicolaă, profes. în Blajă; Gherasimă Domide, parochă în Rodna veche; Petru Vêrtică, parochă în Mocodă; Constantină Antonă, propr. în Nășeudă; Pipoș Petru, jude reg. la Tablă în M.-Oșorhei; I. Pantea, preotă în Riciu; Filipă Popă, preotă în Bandulă; Alecs. Popă, preotă în Alpretă; P. Draghiciu, protonotariu în Orăștia; Toma Haneș, oficială în Orăștie; Aurelă Popoviciă Barciană, comptabilă în Orăștie; N. Nestoră, protopopă în Orăștie; N. Berebanță, propriet. în Cujiră; Petru Hancheșă, preotă în Glodă; Nicolaă Demiană, preotă în Balșă; Simionă Filimonă, preotă în Vormaga; Candin Cristea, notară cerc. în Bozeș; Alexandru Vlad, învățătoră în Banpatacă; Iosifă Bogdană, învățătoră în Mada; Partenie Crișiană, not. cerc. în Braniște; Moise Popescu, proprietară în Almașulă mare; Nicolaă Costea, preotă în Almașulă mică; Sabină Piso sen., protopopă în Săcărêmbă; Olimpiu Oprea, preotă în Săcărêmbă; Pompiliu Piso, propr. în Săcărêmbă; Simion Deacă, propr. în Săcărêmbă; I. Stroja, propr. în Săcărêmbă; Elisabeta Lampi, proprietară în Săcărêmbă; George Ilianță, vighitoră de mine, Maximilian Ambrușă vighitor de mine în Săcărêmbă; Alexandru Silașă, protopopă în Bistriță; Cirilă Deacă, preotă în Chiș-Șaio; I. Baciă, preotă în Șoimușă; Iacobă Morariă, oficială postală în Bistriță; Nicolaă Bălană, not. cercuală în Felsô-

Balázsfalva; Ioanŭ Bârsanŭ, preotŭ în Sebeşulŭ de josŭ; Stef. Poruţŭ, oficialŭ postalŭ în Bistriţa; Vasile Popiţanŭ, căpit. în pens, George Curténŭ, teologŭ absolutŭ în Bistriţa; Dr. Severŭ Ganea, medicŭ militarŭ în Bistriţa; Linulŭ Georgiţa, candidatŭ de avocatŭ în Bistriţa; Eliseu Danŭ, învăţătorŭ în Borgo-Prund; Simionŭ Monda, protopopŭ în Bistriţa; Gabrielŭ Botirlea, învăţătorŭ în Chiş-Şaio; Davidŭ Russu, preotŭ în Nagy-Şaio; Vasilie Onigaşŭ, preotŭ în Monor; I. Timariŭ, preotŭ în Berladŭ; Ioanŭ Baciulŭ, L. Marionŭ, economŭ în Şoimuşŭ; Pavelŭ Luncanŭ, proprietarŭ în Borgo-Prundŭ; Ilarionŭ Bozga, învăţătorŭ în Borgo-Prundŭ; Teodorŭ Vărăşmaşŭ, preotŭ în Borgo-Prundŭ; Dr. Emilŭ Gerasimŭ, candidat de avocatŭ în D.-Szt.-Mărtinŭ; Ioanŭ Moldovanŭ, protopopŭ în Mediaşŭ; Dr. Victorŭ Smigelschi, profesorŭ în Blajŭ; Iosifŭ Flórea, vighetorŭ de mine în Fúzeşŭ; George Popoviciŭ, preotŭ în Leşnicŭ; Avramŭ Stanca, administr. protopopŭ în Petroşeni; Constantinŭ Davidescu, inginerŭ; Sevastia Davidescu; Dr. Augustinŭ Frăţilă, profesorŭ în Tŭr; George Ioanŭ alias Iovianŭ, profesorŭ în Presaca; Solomonŭ Hăliţa profesorŭ în Sângeorgiulŭ românŭ; Teodorŭ Popescu, comerciantŭ în Sibiiŭ.

— Spre sciinţă cu aceea, că biroulŭ adunării a dispusŭ cele trebuinciose, ér taxele restante se ţinŭ în evidenţă.

Nr. 189. Prin conclusulŭ adunării din şedinţa, II. Nr. prot. 20 lit. a) s'a luatŭ în generalŭ spre sciinţă raportulŭ generalŭ alŭ comitetulŭi pro 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 190. Prin conclusulŭ adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. b) s'a luatŭ spre plăcută sciinţă împărtăşirea din raportulŭ generalŭ despre şedinţele comitetulŭi din 1890.

— Spre sciinţă.

Nr. 191. Prin conclusulŭ adunării generale din şedinţa II. Nr. prot. 20 lit. c) s'a luatŭ spre sciinţă împărtăşirea cuprinsă în raportulŭ generalŭ despre conferirea stipendiilor precumŭ şi lista stipendiaţilor şi s'a datŭ espresiune satisfăcţiunii, că temerile, ce se ridicaseră odinióră faţă de reuşita scolei Asociaţiunii, s'au arătatŭ nefintemeiete, că interesarea, faţă de acéstă scólă creşce totŭ mai tare, ceea-ce se cunoşce şi din împregiurarea, că mai mulţi părinţi din regiunile cele mai depărtate locuite de români îşi aducŭ pe fiicele lorŭ la institutulŭ acesta, şi că cercetarea scolei devine din ce în ce totŭ mai accesibilă claselorŭ mai puţinŭ dotate cu mijloce

materiale, prin mijlocirea stipendiilor, ce se conferă elevelor interniste.

— Spre știință.

Nr. 192. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *d*) se i au la cunoștință împărțirile comitetului relativ la casa din lăsamântul lui Avramu Iancu.

— Spre știință.

Nr. 193. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *e*) s'au luat la cunoștință împărțirile comitetului despre dispozițiunile luate, ca despărțimintele Asociațiunii să fiă reprezentate la adunările generale cel puțn prin câte 2 delegați, cu adausul, că pe viitorii delegați despărțimintelor diferite să fiă anunțați încă de timpuriu, înainte de adunarea generală, la comitetul central din Sibiu de către direcțiun, pentru ca astfel pe de o parte să potă sci comitetul de ce elemente dispune la fiă-care adunare și în modul acesta lucrările să potă deveni cât mai mănose, pe de altă parte pentruca reprezentarea însași să potă lua o organizare corăspunțitoare.

— Spre știință cu aceea, ca despărțimintele să fiă încunoscinate pe calea direcțiunilor respective despre cuprinsul acestui conclud al adunării spre urmare întocmai.

Nr. 194. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *f*) se i au spre știință împărțirile comitetului referitoare la premiarea diferitelor lucrări, în scopul înavuțirii literaturii române și a stărnirii de interesu față de cestiunile de importantă actuală.

— Spre știință.

Nr. 195. Prin concludul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *g*) s'au luat spre știință împărțirile comitetului despre fapta nobilă a fericitului Ioan Oltenu, fostu ingineru în Galați (în România), care a testat întręga sa avere, în suma de 100,000 lei, Asociațiunii pentru scopuri culturale, arătându-și adunarea profunda recunoștință față de nobilul testatoru, și mulțumescce presidentului Asociațiunii, dlui G. Barițiu, pentru viul interesu, cu care a lucratu, ca suma testată să între fără amênare la cassa Asociațiunii.

În legătură, făcându provocare la unu conclud anterioru, adunarea a hotărîtu instituirea unei „cărți de auru“, în care să se introducă numele acelor binefăcători, cari au donat s'au voru

dona în viitoriū preste 500 fl. v. a. Asociațiunii, apoi aședarea în sala festivă a scōlei Asociațiunii a portretelorū făcute în pictură de uleiū ale președinților decedați precumū și ale binefăcătorilorū distinși ai Asociațiunii.

— Spre sciință cu aceea, că cassarulū Asociațiunii primesce însărcinarea a procura „cartea de aurū“ reclamată de adunarea generală, spre a se putē satisface primei părți a concludului adunării; ce privesce partea a II-a a concludului adunării, anume cesțiunea portretelorū presidenților decedați și ale binefăcătorilorū Asociațiunii, se solicitēză comisiunea exmisă din sīnulū comitetului prin concludulū dto 18 Septembrie 1888. Nr. prot. 133 în această afacere, ca să facă comitetulū fără amēnare propunerī relativū la modulū cum să se esecute concludulū adunării.

Nr. 196. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *h*) s'aū luatū spre sciință cu recunoscīnță fapta generosă a dlui Dr. Aureliū Maniū not. publ. în Oravița, care s'a oferitū a dona pe séma scōlei Asociațiunii câtū timpū va fi în viață pe totū anulū suma de 200 fl.

— Spre sciință, avēndū dlū Dr. A. Maniū a fi incunoscīnțatū despre cuprinsulū acestui concludū.

Nr. 197. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *i*) se aprobă dispozițiunile luate de comitetū pentru tipărirea documentelorū adunate de dlū cav. I. de Puscariū.

— Spre sciință.

Nr. 198. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *k*) se iaū spre sciință împărțășirile comitetului despre șcōla Asociațiunii și despre pașii întreprinși, ca această scōlă să dobēndēscă dreptulū de publicitate.

— Spre sciință cu aceea, că în conformitate cu concludulū comitetului dto 5 Septembrie a. c. Nr. prot. 126 s'aū făcutū din nou pașii de lipsă pentru căștigarea dreptului de publicitate pentru scōla Asociațiunii.

Nr. 199. Prin concludulū adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *l*) se ia spre sciință starea mulțumitōre a rațiōciniilorū anuale ale scōlei Asociațiunii și dotarea corēspundētōre a corpului didacticū și se aprobă dispozițiunile luate de comitetū.

— Spre sciință.

Nr. 200 Prin concludulū adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *m*) se exprimă mulțumitā institutului de creditū și economii

„Albina“ din Sibiiu pentru ajutoarele anuale, ce le votéază scólei Asociațiunii, și dlui Part. Cosma, directorul Albinei, pentru colectele întreprinse în favorul scólei, fiindu prestările acestea unu concursu prețiosu întru ajungerea scopuriloru Asociațiunii.

— Spre sciință. Institutul de credit și economii „Albina“ și directorul acelaia, dl Partenie Cosma, să fiă încunoscințați despre cuprinsul arêtatului conclusu alu adunării generale.

Nr. 201. Prin conclusul din ședința II. Nr. prot. 20 lit. p) adunarea generală și-a esprimat condolența față cu membrii decedați ai Asociațiunii; față de decedatul membru alu comitetului, Elie Macellariu, adunarea și-a esprimat condolența și recunoscința pentru meritele și prestațiunile lui valorose.

— Spre sciință.

Nr. 202. În conformitate cu conclusul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. q) conspectul membriloru va fi a se tipări și a se trimite spre rectificare direcțiuniloru din despărțeminte, în acelașu timp direcțiunile despărțemintelorु voru fi invitate a face comitetului cunoscute, înainte de adunarea generală, tôte casurile de môrte între membrii Asociațiunii, ca acesta să pôta rectifica lista, ce are a o așterne adunării.

— Spre sciință și conformare; cassarul Asociațiunii primesce însărcinarea a pregăti și subșterne comitetului, la timpul seu, conspectul membriloru actuali ai Asociațiunii, arangindu-i conformu conclusului adunării generale din ședința II. Nr. prot. 24 lit. e) după despărțeminte.

Nr. 203. Prin conclusul adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 20 lit. r) se i-a spre sciință sporirea prin diferite donațiuni a bibliotecii Asociațiunii, și se esprimă mulțumită donatoriloru.

— Spre sciință.

Nr. 204. Prin conclusul din ședința II. Nr. prot. 20 lit. s) adunarea generală a luat spre sciință împărțșirile comitetului relative la organulu „Transilvania“, pentru care comitetulu a solvit sumu de 260 fl. „ajutoru extraordinaru pentru redactarea foii în 1890“ și a datu comitetului îndemnisarea cerută pentru sumu de 260 fl. spesate deja, nu a încuviințat însu urcarea remunerațiunii redactorulu, după cumu ceruse comitetulu.

— Spre sciință.

Nr. 205. Prin conclusul adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. t) s'au luat spre sciință împărțșirile comitetului

relative la organizarea respective reorganizarea despărțimentelor Asociațiunii:

— Spre știință.

Nr. 206. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *u*) comitetulă a primită autorizarea, de a tipări în scopul de a deștepta interesulă față de scōla Asociațiunii, regulamentulă, programa și condițiunile de primire ale numitei scōle în câte 500 esemplare și a trimite fie-cărui despărțemētulă mai multe esemplare spre a se împărți printre poporul.

— Spre știință și conformare.

Nr. 207. Prin concludulă adunării din ședința II. Nr. prot. 20 lit. *v*) i-sa dată comitetulăi absolutorulă pentru activitatea sa în anulă 1890.

— Spre știință.

Nr. 208. Prin concludulă adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 21 s'a transpusă comitetulăi spre competență afacere, cu recomandare, cererea pentru ună ajutoră a lui G. Viltă studt. de cl. VII reală în Deva.

— Spre știință cu aceea, că cererea din cestiune după-ce va fi instruită pe deplină, ceea-ce s'a și dispusă, se va lua în combinațiune, cândă se voră distribui stipendiile, pentru care s'a scrisă concursulă.

Nr. 209. Prin concludulă adunării generale din ședința II. Nr. prot. 22 s'a primită cu plăcere invitarea făcută de adunarea generală a despărțemētulăi XX (Blajū) de cuprinsulă, ca proxima adunare generală a Asociațiunii să se țină în Blajū.

— Spre știință, avēndă acestulă concludulă ală adunării generale a fi adusă la cunoscința despărțemētulăi XX (Blajū).

Nr. 210. Prin concludulă seu din ședința II. Nr. prot. 23 adunarea generală, mănecândă dela reușita neașteptată a esposițiunii arangeate în Hațegū, a autorisatū pe comitetulă a se pune de timpuriu în conțelegere cu direcțiunile despărțemintelorū, unde se ține adunarea generală, și a face preste totulă posibilă arangearea de esposițiunii nu numai de industriă de casă, ci și de produse agricole și eventualulă de alte producțiuni; în legătură adunarea stărue să se caute unulă mijloculă, pentru ca adunările generale și esposițiunile să fie cercetate în numărulă câtulă mai mare de ómenilă din poporulă.

— Spre știință și conformare; esecutarea sē încrede biroulăi.

Nr. 211. Prin concludulă din ședința II. Nr. prot. 24 pt. 1. aflândulă rațiociniulă încheatū cu 31 Decembre 1890 în deplină con-

formitate cu cartea principală și cu cărțile auxiliare, precum și cu documentele justificătoare, adunarea generală a aprobat și din parteși acelși rațiociniș și a datș comitetului și cassarului absolutorulș pentru gestiunea în anulș 1890.

— Spre sciință.

Nr. 212. În conformitate cu concludulș adunării generale din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 2 lit. a) b) c) și d) adunarea generală a decisș, în scopulș unei bune și mai lesnicișse evidente în viitorș următșrele :

a) „Raportulș cassarului în objectulș rațiociniuluiș să se subșternă împreună cu rapșrtele despre scontrările efeptuite în decursulș anuluiș în fie-care anulș adunării generale“.

b) „Asemenea să se prezenteze în fie-care anulș adunării generale rațiociniulș școlēi de fete“.

c) „La raportulș generalș să se accludă conspectulș membrilorș arangiaș după despărșeminte“ ;

d) „Comitetulș se însarcinēză să studieze cestiunea ; dacă nu arș fi timpulș, ca să se întroducă unș altș sistemș de contabilitate ; dară și până atunci în rațiociniș și în budgetș să se deschidă o rubrică nșuă pentru a se face evidentș restanșele din anș trecutș, fiă acelea la „Debit“ câtș și la „Creditș“.

— Spre sciință și conformare. Cassarulș Asociașuniș primese însarcinarea a pregăti la timpulș seș raportulș și conspectulș cerutș alș membrilorș, ear în ce privesce întroducerea unș altș sistemș de contabilitate a face la timpulș seș propunerș positive comitetuluiș ; ce privesce în fine deschiderea în rațiociniș și în budgetș a unei nșuă rubriciș spre a se face evidente restanșele atâtș la venite câtș și la eșiriș, se încrede cassaruluiș esecutarea.

Scontrarea cassei o va dispune președintele, conformș îndatorireiș cuprinșe în ș. 14 lit. h) din statute.

Cu presentarea, pe calea comitetuluiș, la adunarea generală a rațiociniilorș școlēi civile de fete a Asociașuniș se însarcinēză direcșiunea numitei școlē.

Nr. 213. Prin concludulș din ședința a II-a Nr. prot. 24 pt. 3 lit. a) și b) adunarea generală a primitș proiectulș de budgetș pro 1892 presentatș de comitetș, cu următșrele modificări :

a) „Remunerașiunea bibliotecaruluiș „Asociașuniș“ se preliminarș în locș de 60 fl. cu suma de 120 fl. la anulș“.

b) În considerarea sumeiș, care se areșă în proiectulș de budgetș ca prișosindș, se preliminarș 1000 fl. v. a. în scopulș creării de

stipendii pentru elevi și eleve, cari să se perfecționeze ca puteri didactice pentru scóla propriă a Asociațiunii, dintre cari unŭ elevŭ s'au elevă pentru musica instrumentală.

— Spre sciință cu aceea, că în ce privesce preliminarulŭ de 1000 fl. pentru crearea de stipendii se exmite o comisiune în persoanele d-lorŭ Dr. I. Pușcariŭ, I. Papiŭ, N. Toganŭ și Dr. Ioanŭ Crișianŭ, care să facă comitetulŭ propunerii relativŭ la modulŭ de executare alŭ concludului adunării.

Nr. 214. Prin concludulŭ adunării generale din ședința II. Nr. prot. 25 s'a alesŭ membru ordinarŭ în comitetulŭ Asociațiunii în loculŭ decedatului E. Macellariŭ domnulŭ protopopŭ alŭ Sibiiului Ioanŭ Papiŭ.

— Spre sciință, cu aceea, că dnulŭ Ioanŭ Papiŭ a fostŭ în-cunosciințatŭ despre alegerea sa.

Sibiiŭ, d. u. s.

George Barițiŭ m. p.,
președinte.

Dr. Ioanŭ Crișianŭ m. p.,
secretarŭ II.

Verificarea acestuiŭ procesŭ verbalŭ se încrede d-lorŭ: I. Papiŭ, Ioanŭ Crețu, Gherasimŭ Candrea.

S'a cetitŭ și verificatŭ. Sibiiŭ în 14 Octomvre n. 1891.

Ioanŭ Papiŭ m. p.

Gherasimŭ Candrea m. p.

Ioanŭ Crețu m. p.

Nr. 434/1890.

Procesŭ verbalŭ

alŭ comitetuluiŭ Asociațiuneiŭ transilvane pentru literatura română și cultura poporuluiŭ rom. luatŭ în ședința dela 13 Octomvrie n. 1891.

Președinte: G. Barițiŭ. Membriiŭ prezenți: Dr. II. Pușcariŭ, vice-preș., I. Hannia, P. Cosma, I. V. Russu, Ioanŭ Papiŭ, I. Crețu, I. G. Popŭ, Gher. Candrea cassarŭ, Nican. Frateșŭ, controlorŭ, Nicolaŭ Toganŭ, bibliotecarŭ.

Secretarŭ: Dr. I. Crișianŭ.

Nr. 215. În conformitate cu concludulŭ comitetuluiŭ din ședința dela 3 Augustŭ a. c. Nr. prot. 119 dnulŭ G. Candrea, cassarulŭ Asociațiunii, prezentă proiectulŭ de budgetŭ pentru scóla civilă de fete cu internatŭ a Asociațiunii pentru anulŭ scolarŭ 1891/2 pre-

gătitu de dânsul în colaborare cu dnul L. Simonescu, membru suplentu alu comitetulu.

— Budgetulu scôlei civile de fete cu internatû a Asociațiunii pentru anulû scolarû 1891/2 se statoresce în textulû, ce se alăturâ la acestû procesû verbalû sub /.

Nr. 216. Hârtia dlui Ioanû Popescu dto 3 Octomvree a. c., prin care cere a i-se primi demisiunea din postulû de primû-secretarû alu Asociațiunii și de redactorû alu fôei „Transilvania“, precumû și comemorațiunea oficialâ a biroului Asociațiunii dto 12 Octomvree a. c. relativû la notița publicatâ de redacțiunea organulu Asociațiunii „Transilvania“ în Nr. 9 din Septemvree a. c. la pag. 281 alu acelu organû (Ex. Nr. 388 și 432 ex. 1891).

— Se transpunû unei comisiunii exmise din sînulû comitetulu în persônele dlorû Nicanorû Frâteșû, Ioanû Papiû și Ioanû Crețu cu însârcinarea, de a refera asupra lorû în cea mai de aprôpe ședințâ a comitetulu.

Sibiiû d. u. s.

G. Barițiu m. p.
președinte.

Dr. Ioanû Crișianû m. p.
secretarû II.

Verificarea acestui procesû verbalû se încrede dlorû: I. Hannia, P. Cosma, I. G. Popû.

S'a cetitû și verificatû, Sibiiû în 3/15 Octobre 1891.

P. Cosma m. p.

I. Hannia m. p.

I. G. Popû m. p.

CONSEMAREA

sumelorû colectate în favorulû scôlei civile de fete a „Asociațiunei transilvane“ prin dlû Partenie Cosma.

Iosifû Cârnațû, econ. în Mihalțû; D. F., econ. în Alba-Iulia; G. Sandorû, econ. în Cuiședl; Iosifû Merazzi, econ. în Caransebeșû; I. D., econ. în Sibiiû câte 1 fl.; I. Cristea Costeiû, econ. în Ocna 50 cr.; D. Vintilâ, econ. în Șeicamare; G. Micu, A. T., economi în Sibiiû; G. Luca luî Mateiû, econ. în Ocna; Ticiu Abs., econ. în Lunca; I. Motreanû, economû în Caransebeșû; Avramû Șuștereanû, econ. în Toraculû-mare; Toda Bure, economû în Toraculû-micû; Paur Fr., Savu Mâtoeû, economi în Toraculû-mare; Vidu Petroviç, econ. în Toraculû-micû; Teodorû Dejanû, econ. în Toraculû-mare; Vasile Velin, econ. în Fûskut; Teodorû Moldovanû, econ. în Totoiû; P. Silivasanû, econ. în Mihalțû, P. Buchus, econ. în Sok câte 1 fl.; I. V., econ. în Mediaș 50 cr.; Iustin Popû,

notarŭ cercualŭ în Fărăgău; Vladŭ Fr., econ. în Reghinŭ câte 1 fl.; Ioanŭ Rusu, econ. în Bothaza 2 fl.; G. Budurleanŭ, econ. în Sz.-Jombor; Simionŭ Muscaniŭ, econ. în Mihálytelke câte 1 fl.; Susana Ciupe, economă în Țichindealŭ; C. S., econ. în Mediaș; Isaia Popa, parochŭ în Ocna; Gavrilă Rusu, econ. în Uilaculŭ de câmpie câte 1 fl.; Maria Crăciunŭ, econ. în Șard; Iacob Adamŭ, parochŭ în Feleagŭ câte 50 cr.; Miron, Meșter, econ. în Baita; Michailă Danŭ, econ. în Șard; Simionŭ Nicoră, econ. în Ujfalŭ câte 1 fl.; I. A., econ. în Sibiiŭ 3 fl.; Iosifŭ Vida, econ. în Alba-Iulia; Toma Mecriș, econ. în Roșia; L. B., economŭ în Sibiiŭ; Ana Fărcaș, Iosifŭ Igne, economŭ în Glodgilesd; Ionica Crăciunŭ, econ. în Ripa-inf. câte 1 fl.; P. Doburta, econ. în Oláh-Cseszter 2 fl.; P. Ursan, econ. în Cisteiulŭ-românŭ; I. Breazŭ, econ. în Mihalț; Ioanŭ Danciu, econ. în Bretea; Simionŭ Felia, econ. în Abrudsatŭ câte 1 fl.; Vasile Stajila, econ. în Löver; I. Sociu, econ. în Reghinŭ; P. Forai, econ. în Nemegeye câte 50 cr.; M. H., econ. în Sighișóra 1 fl.; „Perșeiŭ“, bancă în Seinŭ 5 fl. 50 cr.; Gavrilă Cioba, econ. în Reghinŭ; Ioanŭ Brateanŭ, economŭ în Idiciŭ; Nicolae Olténŭ, econ. în Agirbiciŭ câte 1 fl.; Teodorŭ Ațeleanŭ, economŭ în Mediaș; Nicolae Crăciunénŭ, econ. în Chesler câte 50 cr.; I. Trifŭ, econ. în Agirbiciŭ; Ales. Popŭ, econ. în Fŭscuț; Teodorŭ Iustianŭ, econ. în Uzdi-Szt.-Peter câte 1 fl.; I. M., econ. în Mediașŭ 50 cr.; Tóderŭ Irimie; econ. în Bercheș; Banŭ Luca, econ. în Moeciŭ; Vasile Bretfeleanŭ, econ. în Orosifaia; H. S., econ. în Sâng.-de-câmpie; Tóderŭ Boloș, Vasilică Popa, Monciu Timoteiŭ, economŭ în Farkazó câte 1 fl.; Nicolae Zaița, econ. în Goleț 50 cr.; Petru Moter, econ. în Timiș-Slatina 1 fl.; Simionŭ Bagia, econ. în Petrosnița; Iosifŭ Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Marcu Nan, econ. în Timiș-Slatina; Michaiŭ Suru, Vichenție Beleiŭ, economŭ în Goleț; Vasile Balint, econ. în Var; Ioanŭ Radóia, econ. în Bucosnița; Michai Madincea, econ. în Goleț; Nicolae Verchișan, economŭ în Bucosnița câte 50 cr.; Michailă Ludwig luŭ Simionŭ, econ. în Gusu; Gr. Grăsam, econ. în P. Kalán; Isac Bașa, econ. în Birtin; Mitru Văleanŭ, econ. în Lunca; Pavelŭ Frățilă, econ. în Presaca; Milianŭ Părvu, econ. în Ohaba; A. R. econ. în Ocna; Florea Andrei, econ. în Goleț; „Perșeiŭ“ bancă în Seinŭ câte 1 fl., I. Moldovanŭ, econ. în Ocna 50 cr.; I. Sibișanŭ, econ. în Ocna 1 fl.; I. R., econ. în Sibiiŭ 1 fl. 50 cr., Veronica Anghelŭ, econ. în Ighiu; Iosifŭ Poșa, econ. în Sebeșulŭ inf.; D. Dumbrava, econ. în Ostrov câte 1 fl.; L. Simonŭ, econ. în Sângeorgiu 8 fl.; T. Tornea, econ. în Felfalŭ 1 fl.; I. M., econ. în Reghinŭ 2 fl. 50 cr.; I. T., econ. în Reghinŭ 2 fl.; Marcu Ștefănuțŭ, econ. în Goleț; Ioanŭ Albu, econ. în Geoagiulŭ-de-susŭ câte 50 cr.; Oprea Todorŭ, econ. în Ligetŭ 1 fl.; A. F., econ. în Aiudŭ; T. Popescu, econ. în Ripa-de-josŭ câte 2 fl.; I. Idvoreanŭ, econ. în Jancahid 50 cr.; Ioanŭ Nascu, preotŭ în Jabenița 1 fl.; Ioanŭ Lințu, agentŭ în Caransebeșŭ 4 fl. 50 cr.; Isaia Popa, paroch în Ocna 1 fl. 50 cr.; Dr. A. Todea, adv. în Reghinŭ 4 fl.; Ioanŭ Slăvescu, parochŭ în Mohu; Savu Mitea, econ. în Ocna câte 1 fl.; Isaia Popa, paroch în Ocna 2 fl.; I. Raț, I. Popa, economŭ în Ocna; M. Stanésa, I. Avrigeanŭ, economŭ în Sibiiŭ câte 1 fl.; Achimŭ Smaia, econ. în Bucosnița 50 cr.; Longinŭ Văcariŭ, econ. în Valișóra 1 fl.; Lazarŭ Harmatea; economŭ în Petrosnița; I. Balacu, econ. în Dalcs câte 50 cr.; Ilie Spanei, econ. în Slatina 1 fl.; Eliseiŭ Stiopŭ, comerc. în Jáz; Eman. Agescu, econ. în Slatina; Pavelŭ Mihuța, econ. în Caransebeș; Avramŭ Babeu, econ. în Slatina; I. Sbagăŭ, econ. în Ruenŭ câte 50 cr.